

УДК 339.738.5:061

**EU DIGITAL SPACE: NORMS AND STANDARDS
ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР ЄС: НОРМИ ТА СТАНДАРТИ****Podolyak S.A. / Подоляк С.А.***к.ю.н., доцент / c.l.s., ass. prof.*

0000-0001-9981-0713

Melnyk V.V. / Мельник В.В.*студент / student.*

*Національного технічного університету України «Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського»
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

Анотація. Цифрова трансформація сьогодні перетворює кожен аспект сучасного життя, а Європейський Союз активно адаптується до цих змін, зосереджуючись на створенні єдиного цифрового ринку. Ця стаття розглядає не лише мету, але й ключові компоненти та вплив такої ініціативи.

Європейський Союз проголосив про створення єдиного цифрового ринку з метою зниження бюрократичних бар'єрів, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення доступу до цифрових послуг для всіх громадян. Основні напрямки цієї стратегії включають розвиток інфраструктури, розповсюдження довірчих послуг, розвиток транскордонної електронної комерції та створення європейських стандартів.

При цьому розвиток телекомунікаційної інфраструктури, зокрема впровадження технологій 5G, і розширення можливостей для вільного доступу до WI-FI, є ключовим елементом. Також важливе впровадження систем електронної ідентифікації та автентифікації, що забезпечує юридично обов'язковий обмін документами. Створення умов для розвитку транскордонної електронної комерції та розробка спільних європейських стандартів також є важливими складовими.

Європейський Союз відзначає позитивний вплив єдиного цифрового ринку на економіку, якість життя, конкурентоспроможність та цифрову інклюзію. Зокрема, сприяння цифровій інклюзії, підтримка стійкого розвитку та зміцнення конкурентоспроможності відзначаються як ключові досягнення. Для України важливо взяти на озброєння досвід та стратегії ЄС, комплексно впроваджувати політику цифрової економіки та встановлювати чіткі показники ефективності.

У підсумку, єдиний цифровий ринок ЄС - це не лише стратегічна ініціатива, але й крок до створення єдиної цифрової екосистеми, яка буде сприяти економічному зростанню, підвищенню якості життя та зміцненню конкурентоспроможності.

Ключові слова: Цифровий ринок ЄС, цифровий світ, Європейський Союз, цифрова інклюзія, стандартизація

Протягом останніх років спостерігається значний прогрес у сфері цифровізації та новітніх технологій. Цифровий розвиток впливає на численні аспекти сучасного життя, включаючи освіту, роботу, соціальне забезпечення та державне управління. Цифрові інструменти підвищують прозорість влади та ефективність електронного урядування, сприяють економічному зростанню, виробництву та експорту шляхом підвищення продуктивності в існуючих галузях і створення нових сфер цифрової економіки з високою доданою вартістю. Цифровізація також спрощує умови для розвитку бізнесу, залучення інвестицій і надає більше можливостей для задоволення інтересів та захисту прав споживачів. Вона поєднує оптимізацію ресурсів та зменшення витрат на

приватному і державному рівнях.

Європейський Союз проходить через четверту промислову революцію, базуючись на технологічному прогресі останніх років, і готується до п'ятої промислової революції. Ця нова фаза доповнює підхід «Промисловість 4.0», ставлячи дослідження та інновації на службу переходу до сталого розвитку, орієнтованого на людей, і стійкої європейської промисловості. Передові технології, такі як аналіз даних, штучний інтелект, автоматизовані системи, хмарні обчислення, Інтернет речей, робототехніка, 3D-друк та мережі зв'язку 5G, відкривають нові можливості, що формують економічне майбутнє Європи і світу.

Цифрова революція розпочалася в середині минулого століття і характеризується злиттям технологій, які стирають межі між фізичним, цифровим та біологічним світами. Декілька років тому здавалося, що цифрові технології обмежуються лише Інтернетом, віртуальними даними та всім, що можна оцифрувати. Проте сьогодні ситуація кардинально змінилася. Цифрові технології активно інтегруються у промисловий сектор, змінюючи основи бізнес-моделей і багатьох виробничих процесів [1, с. 49].

Сьогодні процес віртуалізації економічної інфраструктури – це не просто заміна традиційних ринкових інститутів їх комп'ютерним моделюванням, а й активне ведення бізнесу в Інтернеті. Це включає створення віртуальних організацій, укладання електронних угод, онлайн-просування товарів і послуг, подання електронних декларацій та використання криптовалют. Новітні технології трансформують попит і пропозицію на ринку. Кінцеві споживачі все більше впливають на діяльність компаній, змушуючи їх адаптуватися до своїх потреб у всіх аспектах – від дизайну продуктів до методів доставки. Виграють ті компанії, які мають унікальні платформи, що об'єднують велику кількість користувачів, а не просто володіють базовими активами. Наприклад, Uber не має власного парку таксі, Facebook не створює власного контенту, а Alibaba не володіє товарами, які продає.

Цифрова глобалізація і Четверта промислова революція докорінно змінюють регіональні ринки праці та економіки. Цифрова трансформація має значні зовнішні ефекти для регіонального розвитку, створення робочих місць, економічної стійкості та сталого розвитку, а також сприяє екологічним інноваціям і сильно впливає на екологічні аспекти економіки регіонів ЄС [2, с. 66].

Європейський Союз активно просуває цифрову економіку, яка в сучасних умовах стає основою для розвитку інших секторів регіональної економіки. Економічна політика ЄС сприяє цифровізації суспільств у країнах-членах, спрямовуючи зусилля на розвиток єдиного цифрового ринку та майбутнє створення Цифрового союзу. Створення єдиного цифрового ринку є однією з головних перспектив і викликів для Європейського Союзу. Оскільки цифровізація передбачає світ без кордонів, її впровадження вимагає нових форм управління і відрізняється від інших аспектів єдиного ринку. Це також породжує низку практичних і політичних питань для країн, які не входять до ЄС, але мають з ним тісні економічні та торговельні зв'язки [3].

Перші цілеспрямовані законодавчі кроки для регулювання цифрового ринку в ЄС почалися з впровадження Рамкової директиви щодо електронних підписів у 1999 році та підтримки електронних і онлайн-сервісів у рамках "Плану дій eEurope 2002" та "eEurope 2005". Ці ініціативи були спрямовані на посилення цифрової інфраструктури Європи та підвищення цифрових навичок користувачів [4]. Співпраця між Європейською комісією та державами-членами здійснювалась через групи високого рівня, що сприяло розвитку електронних послуг в ЄС.

З початку 2000-х років, коли Інтернет-технології швидко розвивалися, ЄС прагнув встановити стандарти для цифрового ринку. Початкові етапи його розвитку виявили значні бар'єри, які були нетиповими для традиційного внутрішнього ринку ЄС, включаючи правила інтелектуальної власності, різні підходи до ліцензування контенту, геоблокування та труднощі з доставкою товарів, придбаних онлайн. Зі зростанням використання технології 3D-друку ці проблеми стають все більш актуальними. Усвідомлення цих викликів привело до створення комплексної стратегії для єдиного цифрового ринку ЄС.

Стандарти, що регулюють цифровий ринок, значно розширилися і охоплюють широкий спектр послуг, діяльності та прав для споживачів і компаній [3]. Директива про електронну комерцію (2000/31/ЄС) створила основу для внутрішнього ринку ЄС в сфері онлайн-послуг, усуваючи перешкоди для транскордонних транзакцій і забезпечуючи правову визначеність для бізнесу і споживачів. Вона також чітко визначила ролі різних інтернет-провайдерів, що було важливим для трансформації Єдиного ринку.

Наступним важливим кроком став "План дій електронного уряду 2010", прийнятий у 2005 році, який визначив п'ять ключових цілей: 1) забезпечення надійних та інноваційних послуг електронного уряду для всіх громадян, зменшуючи "цифровий розрив"; 2) підвищення ефективності цих послуг; 3) переведення всіх державних закупівель в онлайн; 4) забезпечення зручного, безпечного та авторизованого онлайн-доступу; 5) посилення демократичності прийняття рішень за допомогою нових ІКТ-технологій [4].

Повноцінне формування Єдиного регіонального цифрового ринку ЄС розпочалося в 2010 році з прийняттям Стратегії соціально-економічного розвитку "Європа 2020". Ця стратегія включала 7 флагманських ініціатив, зокрема "Цифровий порядок денний для Європи". Сім стовпів, визначених у Цифровому порядку денному, закладають основу для структури цифрового ринку ЄС [5, р. 62].

У 2014 році було прийнято Регламент ЄС № 910/2014 про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку. Цей регламент замінив Директиву про електронний підпис 1999 року, впровадивши ідентифікацію громадян, електронні печатки та створивши європейську основу для прийняття і використання іноземних електронних підписів для громадян і підприємств у транскордонних послугах електронного урядування.

У 2015 році Європейська Комісія представила Стратегію єдиного ринку, дорожню карту для реалізації повного потенціалу єдиного цифрового ринку,

який повинен стати стартовим майданчиком для європейських компаній [1, с. 50]. Комісія вже запропонувала ініціативи з електронної комерції, рекомендації щодо економіки спільного використання, заходи для модернізації політики стандартизації ЄС і нові імпульси для сектора послуг.

Підхід ЄС до цифрової трансформації включає розширення можливостей для кожного громадянина, зміцнення потенціалу бізнесу та вирішення глобальних викликів. Цей підхід закріплений у стратегічних документах, таких як: Стратегія цифрового єдиного ринку для Європи, Підключення до європейського гігабітного суспільства, нова стратегія "Цифрова Європа 2025" та Програма розвитку загальноєвропейських стандартів у сфері телекомунікацій і цифрових технологій [6, с. 5].

Ключові компоненти розвитку єдиного цифрового ринку ЄС включають:

- Розвиток телекомунікаційної інфраструктури, яка є основою для цифрового ринку та цифрової економіки, включаючи впровадження технологій нового покоління (мережі 5G), що забезпечать доступ до надшвидкісного Інтернету для громадян, а також для цілих міст і секторів економіки, важливих для сталого розвитку (енергетика, екологія, охорона здоров'я, інклюзія, транспорт, розумні міста, контроль якості води).

- Впровадження та розповсюдження довірчих послуг та інструментів віддаленої ідентифікації (eID), юридично обов'язкового обміну контрактами та іншими документами.

- Створення умов для розвитку транскордонних систем електронної комерції та захисту прав споживачів електронної комерції по всій Європі. Формування EDC було важливою частиною Цифрового порядку денного для Європи 2020, ухваленого для забезпечення стійких економічних і соціальних вигод через високошвидкісні Інтернет-комунікації та багатофункціональні програми. Ці компоненти є ключовими для досягнення "Гігабітного суспільства" до 2025 року та "Цифрової Європи 2025" [6].

Ці заходи забезпечують гігабітний зв'язок для ключових соціально-економічних об'єктів, таких як школи, транспортні вузли, державні постачальники послуг та підприємства, що інтенсивно використовують цифрові технології. Вони також сприяють розгортанню безперебійного покриття 5G для всіх міст і основних наземних транспортних маршрутів, розширенню можливостей для вільного доступу громадян до WI-FI, подальшому розвитку конкуренції та захисту прав суб'єктів цифрового ринку. Це здійснюється, зокрема, на основі нового Європейського кодексу електронних комунікацій, прийнятого ЄС у грудні 2018 року [7].

Стратегія Єдиного цифрового ринку ЄС була продовжена у звіті «Комунікація формує цифрове майбутнє Європи» (2020). ЄС прагне стати глобальним лідером у цифровій економіці, підтримуючи країни на шляху до відповідального та сталого розвитку. Важливими елементами цього процесу є розробка та впровадження спільних європейських стандартів, а також координація зусиль між державами-членами ЄС, їхніми регіонами, суспільством і приватним сектором. Цей план також охоплює можливості розвитку в сусідніх країнах.

Отже, ЄС проводить комплексну політику у сфері цифрової економіки та цифрової трансформації, створюючи цілісну екосистему. Для України важливо формувати політику, узгоджену з ЄС, враховуючи стратегічні документи та акти ЄС, а також задекларовані цілі. Впровадження політики вибірково, на основі фрагментованих систем, не забезпечить кумулятивного ефекту підвищення якості та кількості при зниженні витрат. Важливим елементом такої комплексної політики є встановлення чітких ключових показників ефективності (KPI) та системи моніторингу їх досягнення та відхилень від запланованих.

Висновок

Отже, цифровий ринок ЄС має значний вплив не лише на регіональну економіку, а й на міжнародному рівні. Цифровий світ, позбавлений кордонів, поширює вплив цільової цифрової політики ЄС на цифрову економіку по всьому світу, особливо в сусідніх країнах, на які поширюється Політика сусідства ЄС. Цей вплив стає відчутнішим із зростанням торговельних відносин між країнами-партнерами та ЄС.

Латература

1. Єфремова К. В. Єдиний цифровий ринок Європи та України. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Yefremova.pdf> (дата звернення: 4.05.2024)
2. Дзюкевич К. Дискурс розвитку цифрового ринку ЄС. Економіка і суспільство. 2023. № 5. С.65-72
3. Nyman-Metcalf K. & Papageorgiou I. The European Union Digital Single Market-Challenges and Impact for the EU Neighbourhood States. *Baltic Journal of European Studies*. 2018. Vol. 8(2). P. 7-23, September. DOI: <https://doi.org/10.1515/bjes-2018-0013> (дата звернення: 4.05.2024)
4. Schmidta C. & Krimmer R. How to implement the European digital single market: identifying the catalyst for digital transformation. *Journal of European Integration*. 2022. Vol. 44. DOI: <https://doi.org/10.1080/07036337.2021.2011267> (дата звернення: 4.05.2024)
5. Troitiño D. The European Union Facing the 21st Century: The Digital Revolution. *TalTech Journal of European Studies*. 2022. Vol. 12. P. 60-78. DOI: <https://doi.org/10.2478/bjes-2022-0003>
6. Дресвянніков А. На шляху до єдиного цифрового ринку ЄС: довірчі послуги. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/ucerp_report_trust_service__6.06.2021.pdf (дата звернення: 4.05.2024)
7. Таптунова І. На шляху до єдиного цифрового ринку ЄС: електронна комерція. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/ucerp_report_e-commerce_31.05.2021.pdf (дата звернення: 4.05.2024)

Abstract. Digital transformation is transforming every aspect of modern life today, and the European Union is actively adapting to these changes by focusing on creating a digital single market. This article examines not only the purpose, but also the key components and impact of such an initiative.

The European Union announced the creation of a single digital market with the aim of reducing

bureaucratic barriers, increasing competitiveness and ensuring access to digital services for all citizens. The main directions of this strategy include the development of infrastructure, the distribution of trust services, the development of cross-border e-commerce and the creation of European standards.

At the same time, the development of telecommunications infrastructure, in particular the introduction of 5G technologies, and the expansion of opportunities for free access to WI-FI, is a key element. It is also important to introduce electronic identification and authentication systems that ensure legally binding document exchange. Creating conditions for the development of cross-border e-commerce and the development of common European standards are also important components.

The European Union notes the positive impact of the digital single market on the economy, quality of life, competitiveness and digital inclusion. In particular, promoting digital inclusion, supporting sustainable development and strengthening competitiveness are noted as key achievements. It is important for Ukraine to adopt the experience and strategies of the EU, comprehensively implement the digital economy policy and establish clear performance indicators.

In conclusion, the EU's single digital market is not only a strategic initiative, but also a step towards creating a single digital ecosystem that will promote economic growth, improve the quality of life and strengthen competitiveness.

Key words: *EU digital market, digital world, European Union, digital inclusion, standardization*

Статья отправлена: 25.05.2024 р.

© Мельник В.В.